

Bevelvoerder
Gerrie Koning

De brandweer onder vuur

In *Brandmeester* volgt **Saskia Gubbels** (1971) de manschappen van de Amsterdamse brandweerkazerne Dirk. Omdat de korpsleiding wil dat de brandweer diverser wordt, moet bevelvoerder Gerrie Koning een cultuuromslag zien te realiseren. Geen eenvoudige taak. 'Gerrie komt uit de tijd dat er veel meer heftige branden waren.'

DOOR HUGO HOES

IN *Brandmeester* is geen vuur te zien. Best bijzonder voor een film over de brandweer.

Saskia Gubbels: 'Dat is documentaire maken. Ik ga als filmmaker mee met mijn personages, in dit geval een brandweerploeg die op onverwachte momenten moet uitrukken. We konden alleen maar hopen op een goeie fik daar, dat had ik natuurlijk niet in de hand.'

Niemand.

'Nee, en er zijn veel dagen voorbijgegaan waarop wij samen met de brandweerploeg aan het wachten waren. Aangezien een deel van de draaiperiode in de coronatijd viel was bijna alles dicht. Er waren ook geen toeristen, het was heel rustig. Er waren weinig ongelukken en branden. En, dat was ook nieuw voor mij, de taak van de brandweer is in de loop der jaren sowieso veranderd. Ze zijn meer hulpverleners geworden in plaats van brandweelieden die alleen maar grote branden blussen. Ze reanimeren, hijsen

mensen in en uit huizen en doen ander belangrijk werk. In een stad als Amsterdam zijn in elk geval veel minder grote branden dan vroeger, want er worden nu betere huizen gebouwd, overal hangen brandmelders en er is meer preventie. De hardcore brandweerman blust veel minder. Gaandeweg het filmproces dacht ik: eigenlijk zou het best mooi zijn als er helemaal geen brand in de film zit. Het is dus niet zo dat ik het er bewust uit heb gelaten, het is ook vrijwel niet voorgekomen tijdens het filmen.'

Waarom wilde u naar de brandweer?

'Mijn schoonvader is altijd vrijwilliger bij de brandweer in Delfzijl geweest en daar had hij altijd stoere verhalen over. De vader van Monique Lesterhuis, die geholpen heeft met de research voor de film, was een beroepsbrandweerman die zijn opleiding in Amsterdam begonnen is. Zij herinnerde zich uit haar jeugd vooral de brandlucht. Een intense geur van rook, die van de brandweerjas in de gang afkomstig was.

Brandweervrouw
Joyce van den Berg

Dan wisten ze thuis dat er weer iets gebeurd was. Dat stoere en heldhaftige uit die verhalen strookte helemaal niet met de vaak negatieve berichten die ik las over de Amsterdamse brandweer. Ik vroeg me af: wat zijn dit voor mensen? Zou er nog een brandweerman te vinden zijn vol passie voor het vak, zoals mijn schoonvader of de vader van Monique? In de media kwam de korpsleiding altijd aan het woord, je hoorde maar zelden een verhaal van een brandweerman. Dus ik dacht...

...Ik bel de brandweer.

'Ja, precies. Niet veel later kreeg ik bericht dat ik welkom was bij Tijs van Lieshout, commandant van de brandweer Amsterdam-Amstelland. Een week later zat ik bij hem op kantoor. "Probeer het maar," zei hij. "Ga maar koffiedrinken en kijk hoever je komt bij de kazernes." Hij noemde specifiek ook Dirk bij het Museumplein, de oudste kazerne van Europa. Daar zit ook de oudste bevelvoerder, met veel brandweermensen die heel lang in dienst zijn en veel hebben meegemaakt. Daarom was het volgens hem een lastige kazerne om binnen te komen.'

Daar wilde u heen?

'Zeker. We hadden een oproep gedaan aan alle Amsterdamse kazernes en overal waren we welkom. Alleen van Dirk hoorde ik niets. Nadat ik met verschillende ploegen was meegelopen, had ik genoeg moed

Saskia Gubbels 'Er werd vooral óver hen geschreven, maar ik wilde mét hen praten en vanuit de werkvloer de film maken'

verzameld om me bij Dirk te melden. Daar ontmoette ik bevelvoerder Gerrie Koning en toen ik hem vroeg waarom hij niet had gereageerd, zei hij: "Ik dacht: als ze me echt wil spreken dan komt ze vanzelf wel hier." Ik moest dus wel even mijn best doen. Wat mij ook aansprak was dat Dirk vanwege een renovatie tijdelijk moest verhuizen. En dat Gerrie de oudste bevelvoerder was van de oudste kazerne vond ik ook een mooi gegeven. Hij werkt al dertig jaar bij de brandweer en nadert zijn pensioen. De cultuur bij de brandweer heeft hij zien veranderen en het is zijn missie om de brandweer op een goede manier achter te laten.'

Had hij geen twijfels over het toelaten van een filmploeg?

'We hebben voor de research een aantal proefdraaidagen gehad, zodat de brandweermensen konden zien wat het betekende om een cameraploeg over de vloer te hebben, want het is wel hun huis, waar ze ook eten en slapen. En andersom konden wij kijken hoe ze reageerden op onze aanwezigheid. Er was zeker twijfel: ze hebben zo veel negativiteit van de pers over zich heen gekregen dat elke journalist bij voorbaat verdacht was. Al hun verhalen werden verdraaid.'

Vonden zij.

'Vonden zij, ja. Als er een journalist op bezoek was geweest, verscheen er vaak een

Brandweerkazerne Dirk

grote kop over seksisme of racisme. En dat is jarenlang eigenlijk zo doorgegaan. Of het nou terecht of onterecht is, zij hadden daar last van. Daardoor was het voor journalisten en filmmakers erg moeilijk om binnen te komen. Er werd vooral óver hen geschreven, maar ik wilde mét hen praten en de film maken vanuit de werkvloer. Het hielp dat wij vanuit onze privé-situaties het brandweerbestaan een beetje kenden. De eerste draaidag was meteen al goed: er gebeurde veel, zodat wij mee konden in de brandweerwagens en zagen hoe het was om onderdeel van het team te zijn. Natuurlijk zijn er heldere afspraken gemaakt. We volgden en keken altijd naar de bevelvoerder. Alleen als het veilig was gingen we mee naar binnen.'

Julie zaten in de brandweerwagens?

'De cameraman en geluidsman gingen mee in de brandweerwagens en hadden hun apparatuur zo geprepareerd dat ze compact konden werken. En ik racete daar dan met iemand van de brandweer in een rood wagentje achteraan. Anders mag je natuurlijk niet door rood rijden.'

Achter de brandweer aan! Dat is toch een jongens- of meisjesdroom?

'Ik had liever in die brandweerwagens gezeten. Ook om nog een beetje te regisseren, maar dat kon niet. We hebben ook op de kazerne geslapen, omdat ze er soms natuurlijk midden in de nacht op uit moeten. Dat

waren gebroken nachten omdat je nooit weet wanneer het alarm gaat, dus je slaapt heel licht. En dan gaat opeens dat felle licht aan en klinkt het alarm. Binnen twee minuten hebben ze hun pak aan en zitten ze in de wagen. En je weet niet wat je te wachten staat. Een reanimatie, een liftopsluiting of het is loos alarm. Ik wist ook niet dat de brandweer meestal nog voor de politie ter plaatse is. Daarom zien zij ook de heftigste dingen als eerste.'

De cultuur bij de brandweer moet veranderen. Als de commandant op de werkvloer is moet hij bijvoorbeeld zelf koffie inschenken. Hij wordt nog net gedoogd in hun huis.

'Ik vind het bijzonder dat de werkvloer en de leiding ons bij die bezoeken toegelaten hebben, want je weet niet wat er allemaal op tafel gaat komen. De brandweermensen hebben een heftig verleden met de korpsleiding en dat voel je wel. Het is zeker niet

'Er is een enorme kloof tussen wat de mensen op de werkvloer willen en wat de leiding denkt dat goed is'

zoals in andere bedrijven, waar iedereen netjes klaar gaat zitten als de directeur komt en alles gewoon aangenomen wordt. Dat is voor de huidige commandant een grote uitdaging. Het is best lastig om met elkaar op één lijn te komen.'

De kloof zie je ook als burgemeester Halsema de brandweervrouwen bezoekt.

'Ik zag ook argwaan ten opzichte van de burgemeester, omdat zij onderdeel van de leiding is. Er is een enorme kloof tussen wat de mensen op de werkvloer willen en wat de leiding denkt dat goed is.'

Voor bevelvoerder Koning gaan de veranderingen snel.

'Gerrie werkt al dertig jaar bij de brandweer en komt nog uit de tijd dat er veel meer grote en heftige branden waren. Hij realiseert zich wel dat de meeste veranderingen niet per se slecht zijn, want het is natuurlijk ook goed dat er minder branden en zware ongelukken zijn. Maar toch, het oude brandweerhart klopt niet meer zoals vroeger. Er wordt hem gevraagd om mee te gaan in de veranderingen, maar dat is niet altijd makkelijk als je al zo lang bij een bedrijf zit.' ■

Ga voor meer Idfa-tips naar vprogids.nl/idfa

2Doc - Idfa primeur: Brandmeester

► DONDERDAG, NPO 2, 22.40-0.10 UUR